

TANULMÁNYOK

I.

AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ MILLECENTENÁRIUMI ÜNNEPÉLYE

Dr. SZABÓ PÁL főgondnok megnyitóbeszéde

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Hallgatóság!

Az Egyetemes Unitárius Egyház, melynek nevében tisztelettel köszöntöm önöket, társadalmi elhivatottságának megfelelően, s történelmi tradícióhoz híven a maga részéről is hozzá kíván járulni azokhoz a rendezvényekhez, amelyeknek keretében népünk megemlékezik arról az ezeregyszáz évről, amely a kárpát-medencei, honfoglalástól napjainkig ível át. Kifejezése ez annak, egyszersmind következménye is, hogy egyházunk történelme, akárcsak a többi történelmi egyházaké is, elválaszthatatlanul egybefonódik nemzetünk történetével. Nemzet és egyház sorsa ugyanaz. Felvirágzásukat és hanyatlásukat egyazon erők határozzák meg, s az egyház a nemzet életében vész idején leggyakrabban a megőrző menedéket jelentette, ahogyan azt jelenti ma is számunkra, a mi tájainkon.

Az unitárius vallás, felekezet és egyház bölcsője Erdély, abban a korban, amikor a magyar haza fogalma jobbra erre az áldott tájegységre korlátozódott, és amikor ez a hon szolgáltatta a magyarság fenn- és megmaradásának népi forrásait, vagyis a török hódoltságnak és az ország három részre szakadásának korában, a mohácsi csatavesztést követően. Ez a kor, a maga történelemformáló körülményeivel, ebben a régióban, a magyarság politikai és államalakító géniuszával ötvöződve, hozta létre a toleranciának azt a szellemét, amely elvezetett a vallásszabadság törvénybeiktatásához az 1568. évi tordai országgyűlésen és ezenfelül lehetővé tette az *unió trium nationum*-ba szerveződött autonóm etnikumok - a magyar, székely és a szász - többé kevésbé konfliktusmentes, párhuzamos létezését, közös veszélyeztetések idején éppen együttműködését. Az unitarianizmus nem csak terméke volt ennek a szellemnek, hanem egész története folyamán táplálója, továbbfejlesztője is. Egyházunk népszolgálatában úgy a vallási, mint az etnikai tolerancia mindig jelentős hangsúlyt kapott.

Említettem már, hogy az egyház és a nemzet sorsa közös. Azok a történelmi viharok, amelyek a nemzet testének megosztására vezettek több ország

között, azt vonták maguk után, az államokba szerveződés és kényszerfolyamata következtében, hogy egymással párhuzamosan két magyar unitárius egyház létezik - a romániai és a magyarországi. Ez a két test azonban egyazon szellemiségtől, lélektől van áthatva, aminek kifejezése az is, hogy a most folyamatba kerülő millicentenáriumi rendezvények Kolozsvárott, miként majdan a budapestiek is október folyamán, a két egyház közös patronátusa alatt kerülnek sorra. Az egyházunk egyetemességére való utalás tehát ezt az egységet a két egyháznak is kifejezni hivatott. Ebben az összefüggésben is engedjék meg, hogy szeretettel üdvözljem a Magyarországi Unitárius Egyház képviselőjében itt jelen levő Orbókné Szent-Iványi Ilona főjegyző asszonyt, dr. Murvay Sámuel és Mikó István főgondnok urakat.

Végezetül engedjék meg nekem, hogy kifejezzem reményemet, mi több, erős meggyőződésemet, hogy minden ellenkező előjel ellenére azok a történelmi sorsfordulatok, amelyek a nemzet és az egyház testének szétदारabolásához vezettek, a nemzetállam idejétmúlt eszméjének uralma alatt, visszaszorítva a másság iránti tolerancia tájainkon őshonos szellemét, rövidesen kifulladásra kerülnek. Átadják helyüket azoknak, amelyek a népek kényszerű egymásra utaltságának felismerésével új dimenziókba helyezik az államok és nemzetek, valamint ez utóbbiak részeinek egymáshoz való viszonyulását. Bízom benne, hogy nemzetünk, amely annyi megpróbáltatás között fennmaradni képes volt, és igen gyakran stabilizáló és összefogó erőként hatott környezetében, csak úgy mint egyházunk szelleme, amely mindig lándzsát tört az emberi gondolat szabad szárnyalása mellett, a múlt tradícióinak folytatásaképpen hozzá fognak járulni egy jobb, testvériesült államközi társadalom kialakításához és abban meglelik méltó helyüket. Meggyőződésem, hogy népünk 1100 éves történelmének felidézése megerősíti himnuszunk biztató szavainak helytállóságát - „És annyi balszerencse közt, oly sok viszály után - megfogyva bár, de megtörve nem - él nemzet e hazán!”

Ezek után, megköszönve szíves figyelmüket, átadom a szót szimpóziუმunk nagyrabecsült előadóinak.

LÁSZLÓ GYULA

A HONFOGLALÁS

Szeretettel köszöntöm a főtisztelendő püspök urat és mindazokat, akik velünk együtt ünnepelnek.

Majdnem fél százada, hogy el kellett jönnünk Kolozsvárról, úgyhogy a jelenlevők aligha ismernek, aligha emlékeznek reám. Éppen ezért rövid bevezetőben érzékeltetem azt a légkört, amelyben felnevelkedtem s amelyet törekedtem továbbvinni életemben. Édesapám abásfalvi, édesanyám bibarcafalvi földműves székely családból származott, s édesapám, amikor utoljára járt Abásfalván, egy zacskó hazai földet hozott magával, hogy koporsójába mellétemessük és befizette az egyháznál, hogy amikor temetik, húzzák meg Abás-